

Giải pháp nâng cao chất lượng dạy và học các môn Lý luận chính trị tại Trường Đại học Sư phạm Thể dục thể thao Hà Nội

Nguyễn Thị Diệu Khánh*

*ThS. Trường ĐHSPT Thể dục thể thao Hà Nội

Received: 25/3/2024; Accepted: 5/4/2024; Published: 16/4/2024

Abstract: The current situation of teaching and learning political theory subjects according to the credit training program at Hanoi University of Physical Education and Sports in recent years, besides the achievements, there are still shortcomings that need to research and improve. This article aims to share some information about the current state of teaching and learning political theory subjects and also offer some solutions to improve the quality of teaching and learning these subjects. Accordingly, turning the training process into an effective training sequence, contributing to promoting the initiative of learners as well as improving the quality of teaching subjects by lecturers teaching political science subjects at schools.

Keywords: Political theory, quality, solutions, teaching and learning, lecturers, students

1. Đặt vấn đề

Nâng cao chất lượng giảng dạy lý luận chính trị (LLCT) ở các trường đại học đáp ứng yêu cầu đặt ra trong bối cảnh tác động của cuộc cách mạng công nghiệp 4.0 có vai trò, vị trí đặc biệt quan trọng đối với việc đổi mới nâng cao chất lượng giáo dục và đào tạo, bồi dưỡng, rèn luyện cho sinh viên (SV) các trường đại học có phẩm chất đạo đức trong sáng, có lối sống lành mạnh, có mục tiêu, lý tưởng cao đẹp vì sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa hiện nay theo tinh thần Đại hội lần thứ XIII của Đảng: “Tiếp tục đổi mới đồng bộ mục tiêu, nội dung, chương trình, phương thức và phương pháp giáo dục và đào tạo theo hướng hiện đại và hội nhập quốc tế, phát triển con người toàn diện, đáp ứng những yêu cầu mới của phát triển kinh tế - xã hội, khoa học và công nghệ, thích ứng với cuộc cách mạng công nghiệp lần thứ tư” [3, tr.136].

Với đặc thù là trường đào tạo giáo viên giáo dục thể chất, SV của Trường Đại học Sư phạm (ĐHSPT) Thể dục thể thao (TĐTT) Hà Nội gặp rất nhiều khó khăn trong việc học tập các môn lý luận trong đó bao gồm các môn LLCT. Việc quen, hứng thú và cơ thể vận động quá nhiều khi học các môn vận động đã làm cho SV rất dễ có cảm giác nhàm chán, không hứng thú khi tiếp thu lý thuyết, kết quả học tập các môn học thường không cao. Đặc thù của các môn LLCT là những môn khoa học vừa có tính khái quát

và trừu tượng vừa đòi hỏi sự chính xác, tường minh về tri thức, do đó nhiệm vụ giúp cho SV hiểu, yêu thích, hứng thú với môn học, đạt kết quả học tập tốt trở thành yêu cầu cần thiết đối với giảng viên (GV) giảng dạy LLCT trong nhà trường hiện nay.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Thực trạng dạy và học các môn LLCT tại Trường ĐHSPT ĐTT Hà Nội hiện nay

Ngày 19/7/2019 Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo đã ban hành Công văn số 3056/BGDĐT- GDĐH về việc hướng dẫn thực hiện chương trình, giáo trình các môn LLCT. Theo đó, thực hiện kết luận 94-KL/TW ngày 28/3/2014 của Ban Bí thư Trung ương Đảng về “tiếp tục đổi mới học tập LLCT trong hệ thống quốc dân” thì chương trình giảng dạy các môn LLCT là yêu cầu bắt buộc đối với tất cả SV trong chương trình đào tạo đại học, đối với tất cả cơ sở giáo dục đại học

Thực hiện quyết định của Bộ Giáo dục và Đào tạo, Ban giám hiệu nhà trường đã lãnh đạo, chỉ đạo khoa LLCT cập nhật, bổ sung, đổi mới chương trình, nội dung đào tạo, giảng dạy các môn LLCT theo hướng chuẩn hóa. Đội ngũ GV giảng dạy các môn LLCT của nhà trường đã tích cực tập tham gia tập huấn chuyên môn, tích cực nghiên cứu giáo trình mới và vận dụng kết hợp các phương pháp dạy học truyền thống với các phương pháp dạy học tích cực vào các bài giảng cho SV nhà trường theo kế hoạch năm học và đã đạt được nhiều kết quả thiết thực, đáp

ứng yêu cầu của thực tiễn giáo dục trong bối cảnh giáo dục hiện đại.

Tuy nhiên, chất lượng giảng các môn LLCT ở trường còn một số hạn chế như: thiếu tính sinh động, chưa khơi dậy, phát triển tiềm năng tư duy, tự học của SV. Một số GV chưa thực sự quan tâm đến việc dạy học theo định hướng phát triển tư duy, nâng cao khả năng phân tích, đánh giá, xử lý các tình huống, các vấn đề thực tiễn trong cuộc sống, qua đó hình thành năng lực giải quyết vấn đề trong kỹ nguyên số hóa. Một bộ phận GV trẻ chưa mạnh dạn áp dụng các phương pháp dạy học hiện đại vào thực tiễn sư phạm; việc ứng dụng công nghệ thông tin trong giảng dạy chưa thực sự đáp ứng đòi hỏi của chuyển đổi số trong giáo dục đại học;... hệ thống cơ sở vật chất, phương tiện kỹ thuật cho giảng dạy các môn học nói chung và các môn LLCT nói riêng còn chưa đảm bảo về số lượng và chất lượng để đáp ứng yêu cầu giảng dạy. Chất lượng của hệ thống giáo trình, học liệu phục vụ nghiên cứu các môn LLCT còn ít, chưa cập nhật tài liệu mới, chưa đáp ứng kịp thời nhu cầu nghiên cứu của GV và SV.

Những hạn chế nêu trên xuất phát từ nhiều nguyên nhân: Cấp quản lý chưa thực sự quan tâm đầu tư đúng mức đến các môn LLCT, từ đó dẫn đến hoạt động lãnh đạo, chỉ đạo, hướng dẫn, tổ chức thực hiện việc nâng cao chất lượng giảng dạy các môn LLCT chưa đạt hiệu quả như mong muốn. Đội ngũ GV LLCT còn hạn chế về khả năng tiếp cận với sự tiến bộ của khoa học công nghệ, chưa cập nhật các kênh thông tin cũng như nguồn học liệu hiện đại trong tìm kiếm thông tin, tài liệu trên Internet phục vụ giảng dạy và nghiên cứu khoa học. SV của nhà trường với đặc thù là thiên về hoạt động thể chất nên còn thiếu chủ động, tích cực trong học tập các môn lý thuyết, đặc biệt là các môn LLCT có tính trừu tượng và khái quát cao.

2.2. Giải pháp nâng cao chất lượng dạy và học các môn LLCT ở trường ĐHSP TDTT Hà Nội Hiện nay

2.2.1. Về phía nhà trường

Để phát huy được tính tích cực dạy và học của các môn học này cần có sự quan tâm của Ban giám hiệu nhà trường, của các cấp lãnh đạo và sự đồng thuận phối hợp hoạt động của các phòng ban chức năng.

Tăng cường công tác quản lý, phối hợp, giám sát của phòng đào tạo, phòng công tác học sinh SV, đoàn thanh niên, giáo viên chủ nhiệm, GV trực tiếp giảng dạy để tăng cường phối hợp xây dựng chương trình; tổ chức các hoạt động giảng dạy, học tập và tự học.

Nhà trường cần tạo điều kiện về phòng học,

phương tiện dạy học, hệ thống loa đài, máy tính, màn chiếu... thuận tiện để các GV áp dụng phương pháp dạy học tích cực trong giáo dục.

Đặc biệt là thư viện nhà trường cần phát huy hơn nữa vai trò, nhiệm vụ của mình, cần có nhiều đầu sách liên quan đến môn học cũng như tài liệu tham khảo của khoa học xã hội.

Tổ chức các buổi ngoại khóa, trò chuyện, giao lưu giữa các lớp nhằm khắc phục những khó khăn gặp phải khi học các môn LLCT. Từ đó, cùng giúp nhau học tập tốt hơn những môn học này.

2.2.2. Về phía GV

a. Nội dung giảng dạy: GV phải xác định và truyền thụ nội dung khoa học đúng đắn, chính xác, cơ bản. Không nên giảng những kiến thức quá hàn lâm, kinh viện. Đồng thời cũng không nên hướng SV vào những hiểu biết tản mạn, kích thích sự hiếu kỳ.

GV cần lựa chọn những kiến thức cơ bản, có thể lược bớt những nội dung SV có thể tự nghiên cứu, những kiến thức đã ghi rất rõ trong sách. Tránh tình trạng quá tham kiến thức, dẫn tới dần trải, không đi vào trọng tâm của vấn đề. Cần khắc sâu những kiến thức cơ bản, bằng sự liên hệ thực tiễn, đem lại sự mới mẻ, lý thú... tạo nên sự hấp dẫn, sinh động cho bài giảng.

Vì đặc thù các môn học có tính chất trừu tượng, khái quát và thực tiễn cao nên GV cần phải liên hệ lý thuyết với thực tiễn, đặc biệt là những thực tiễn gần gũi trong học tập, trong cuộc sống hàng ngày của SV.

Trên cơ sở của kiến thức chung, GV cần giúp đỡ, định hướng cho SV tìm ra cái mới- ý nghĩa, giá trị của môn học. Nhưng cái mới phải được xây dựng trên nền cái cũ. Vì vậy, kiến thức đưa ra có một phần quen biết, một phần mới đối với người học. Làm cho kiến thức ấy trở nên gắn bó, thân thiết đối với nhận thức của người học, nâng cao sự hiểu biết của người học lên một trình độ cao hơn. Cái mới được GV khai thác qua sách vở, báo, đài, internet, cuộc sống... nó được chọn lọc, tinh giản... cái mới có thể từ những điều bình thường trong cuộc sống. Do đó, GV phải nhạy cảm với những tài liệu, vấn đề mà qua đó có thể khai thác, sử dụng trong giảng dạy, để khơi dậy được lòng ham hiểu biết, tạo sự thích thú từ phía SV.

GV và SV trao đổi với nhau những thông tin mang tính lịch sử, thời sự liên quan đến nội dung học trên báo, trên internet, đài, tivi... thu hút SV quan tâm tới những vấn đề của đất nước. Từ các vấn đề thực tiễn, GV căn cứ vào tính toàn diện và lịch sử.

b. Thái độ giảng dạy: GV cần truyền thụ kiến thức bằng cả lòng nhiệt tình, nhiệt huyết và tình cảm

của mình, truyền cho SV tình cảm đối với môn học như chính mình yêu thích nó. GV cần thể hiện thái độ sống tích cực, lạc quan, tin tưởng vào chế độ xã hội. Thể hiện thái độ đúng mức trong giờ lên lớp, tôn trọng SV, nghiêm túc, vui vẻ. Xây dựng mối quan hệ thầy – trò tốt đẹp. GV cởi mở, nhiệt tình, thân thiện... với SV.

c. Phương pháp giảng dạy: Phần lớn GV giảng dạy các môn học LLCT thường sử dụng chủ yếu phương pháp thuyết trình, không phát huy được tính tích cực của người học. Cần cải tiến phương pháp giảng dạy, kết hợp giữa phương pháp giảng dạy truyền thống với phương pháp dạy học nêu vấn đề, phương pháp vấn-đáp, thảo luận nhóm,... Tùy từng nội dung mà áp dụng phương pháp giảng dạy phù hợp. Kích thích sự chủ động, tích cực của SV trong học tập.

Trong dạy học các môn học này có những nội dung kiến thức phải liên hệ thực tiễn mới có thể giúp SV hiểu bài. Vì vậy, GV cần có kiến thức thời sự sâu sắc, kiến thức thực tiễn phong phú... Đây cũng là một biện pháp gây hứng thú cho người học. Liên hệ giúp cho SV nắm kiến thức sâu sắc hơn.

Khi giảng dạy, GV áp dụng phương tiện công nghệ thông tin để lồng ghép hình ảnh trực quan, những tình huống, những đoạn video... với hình ảnh, màu sắc sẽ hấp dẫn người học, làm cho kiến thức môn học không còn khô khan, nhàm chán,... Giáo án điện tử, nội dung nên ngắn gọn, cơ bản. Có thể giảm bớt sự diễn đạt ngôn ngữ bằng sự biểu đạt kiến thức thông qua hình ảnh trực quan, bằng sơ đồ, hình vẽ... Cùng một lúc, SV phải huy động nhiều giác quan, mắt nhìn sơ đồ, tai nghe lời giảng, óc phân tích, suy nghĩ những điều mình nghe, nhìn... giúp SV khắc sâu kiến thức một cách dễ dàng.

Đổi mới phương pháp giảng dạy là một khâu then chốt có vai trò quan trọng trong việc nâng cao chất lượng học tập các môn LLCT. Thay đổi phương pháp giảng dạy là thay đổi một qui trình khép kín từ khâu soạn bài, chuẩn bị các câu hỏi và cả đáp án, dự kiến những vấn đề SV chất vấn, những câu hỏi của người học trong quá trình đối thoại, chuẩn bị những vấn đề thời sự mà thực tiễn đang đặt ra, đến những câu hỏi kiểm tra hết môn phải đồng bộ. Việc cải tiến, đổi mới phương pháp giảng dạy là một việc làm công phu phức tạp đa dạng... Nhưng nhất định phải theo cùng một định hướng là: thiết thực, hiện đại, gắn với mục tiêu, yêu cầu đào tạo, với cuộc sống, nâng cao hiệu quả dạy học của thầy và trò.

2.2.3. Về phía sinh viên: SV cần dành nhiều thời gian tự học khi học các môn khoa học LLCT. SV cần thay

đổi phương pháp học tập, không học vẹt mà học trên cơ sở thông hiểu nội dung tài liệu, học theo phương pháp điềm tựa. Ôn tập thường xuyên kiến thức các môn học này, ôn tập ngay sau khi học bài mới, sau đó việc ôn tập có thể thưa dần, không nên gần thi kết thúc học phần mới ôn tập, ôn tập phải tập trung, khoa học. Phải tập trung chú ý cao khi nghiên cứu tài liệu học tập các môn LLCT để có thể hiểu và tạo được hứng thú, tình cảm say mê với tài liệu. Tích cực suy nghĩ, phát biểu ý kiến, tham gia thảo luận nhóm. Trong quá trình học tập các môn khoa học này, những kiến thức chưa nắm vững thì hỏi thầy, hỏi bạn hoặc tìm kiếm tài liệu để hiểu rõ vấn đề mới thôi. Học đi đôi với hành, vận dụng kiến thức đã học vào thực tiễn. Thường xuyên sử dụng các thao tác trí tuệ như: phân tích, tổng hợp, so sánh, trừu tượng hóa, khái quát hóa trong học tập các môn học này. Ngoài giáo trình cần tham khảo thêm các tài liệu khác có liên quan đến các môn này, để có kiến thức không những sâu mà rộng về môn học

3. Kết luận

Giảng dạy và học tập các môn LLCT giúp SV có nhận thức cần thiết về hệ tư tưởng chủ nghĩa xã hội; có niềm tin vững chắc vào sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản, vào sự nghiệp đổi mới đi lên xã hội chủ nghĩa ở nước ta hiện nay. Trên cơ sở đó sẽ định hướng mục đích, thái độ và hiệu quả hoạt động của SV trong học tập, lao động, có lập trường chính trị vững vàng, có lòng yêu nước, có mục tiêu cao đẹp trong việc xây dựng quê hương, đất nước giàu đẹp, phồn vinh. Trong bối cảnh hiện nay, trước hàng loạt vấn đề mới đặt ra từ đời sống xã hội sinh động của đất nước và thế giới, việc xác lập nhân sinh quan cách mạng, thế giới quan khoa học cho đối tượng người học là thế hệ tương lai của đất nước là rất quan trọng và cần thiết. Để làm tốt nhiệm vụ này thì việc nâng cao chất lượng dạy và học các môn LLCT là yêu cầu rất thiết thực và ý nghĩa trong giai đoạn hiện nay.

Tài liệu tham khảo

1. Lê Khánh Bằng (2001), *Phương pháp dạy và học cách học ở đại học*, NXB ĐHSP Hà Nội
2. Bộ Giáo dục và Đào tạo, Nghị quyết Hội nghị Trung ương 8 khóa XI về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục đào tạo, Hà Nội.
3. Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, t.1, NXB Chính trị Quốc gia, Sự thật, Hà Nội.
4. Phan Chí Thành (2018), *CMCN 4.0 - xu thế phát triển của giáo dục trực tuyến*, Tạp chí Giáo dục, số 421, Hà Nội.